

FIȘA DISCIPLINEI

Filosofie contemporană – Secolul XIX

Anul universitar **2026-2027**

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Filosofie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filosofie
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Filosofie contemporană-sec.XIX			Codul disciplinei	HLR2502
2.2. Titularul activităților de curs	Prof. dr. Ion Copoeru				
2.3. Titularul activităților de seminar	Prof. dr. Ion Copoeru				
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligatoriu	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină fundamentală (DF)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					10
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				94	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Este de dorit o bună cunoaștere a unei limbi de circulație internațională

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența la curs nu este obligatorie
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Prezența la seminar și susținerea unei prezentări din tematica cursului sunt obligatorii. Este posibilă recuperarea activității la seminar în cazul absențelor motivate.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Identificarea și aplicarea adecvată a fundamentelor teoretice și istorice ale filosofiei: presupoziii, principii, valori, etici, modalități de gândire și practici.
CP2	Ordonarea și formularea de idei, teme și probleme filosofice generale și de ramură.
CP3	Identificarea prin gândire critică (analiză și evaluare logice) a punctelor tari și slabe ale unor soluții, concluzii sau abordări alternative de probleme.
CP4	Evidențierea cauzelor, principiilor și semnificațiilor acțiunilor, experienței și existenței umane.
CP5	Producerea/proiectarea și comunicarea de idei/cunoștințe filosofice.
CP6	Medierea interumană și interculturală prin identificarea, analiza și soluționarea unor probleme interumane și interculturale.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Abordarea în mod realist și prin argumentare atât teoretică, cât și practică a unor situații-problemă cu grad mediu de dificultate în vederea soluționării lor eficiente.
CT2	Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă într-o echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice.

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul/absolventul stabilește conexiuni între teorii și perspective filosofice formulate în diverse epoci, curente și tradiții de gândire și compară argumente filosofice complexe.	Studentul/absolventul analizează perspective teoretice diferite.
CP2	Studentul/absolventul descrie răspunsurile oferite de diferite școli, curente și tradiții la întrebările filosofice fundamentale: natura realității, identitatea persoanei, natura timpului și spațiului, natura conștiinței, relația dintre minte și corp, liberul arbitru.	Studentul/absolventul folosește concepte filosofice cu un grad ridicat de dificultate, analizează sistematic idei și perspective teoretice care se situează dincolo de experiența empirică.
CP4	Studentul/absolventul distinge principalele teorii filosofice cu privire la cunoaștere și adevăr și descrie într-o manieră coerentă principalele teorii filosofice cu privire la natura, sursele și limitele cunoașterii, precum și criteriile folosite pentru validarea cunoașterii și întemeierea adevăr.	Studentul/absolventul explică ce înseamnă „a cunoaște” și explică într-o manieră coerentă și clară deosebiriile dintre diferitele forme de cunoaștere.
CP5	Studentul/absolventul descrie principalele teorii etice și perspective filosofice asupra moralității și comportamentului moral și explică într-o manieră coerentă și clară concepte precum „dreptate”, „drepturi”, „datorie morală”, „deontologie profesională”.	Studentul/absolventul analizează critic dileme morale dificile, identifică principii, reguli și valori morale în comportamentul uman și este capabil să explice într-o manieră coerentă ce înseamnă a avea un comportament moral din perspectiva diferitelor teorii etice.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul cunoaște teoriile filosofice majore ale secolului XIX.
2. Studentul înțelege conceptele centrale ale principalilor filosofi ai epocii studiate.
3. Studentul cunoaște inovațiile metodologice ale filosofiei de secol XIX.

Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul poate aplica principalele teorii și concepte ale epocii studiate la probleme contemporane.
2. Studentul poate înțelege probleme contemporane teoretice și practice prin grilele conceptuale ale filosofilor studiați.
3. Studentul poate aplica inovațiile metodologice ale filosofiei de secol XIX la cercetările sale.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații
I. Introducere: problematica filosofiei de secol XIX, recapitularea unor teorii filosofice relevante.	Discuție	
II. Introducere în filosofia lui Hegel: Hegel în contextul momentului său filosofic; conceptul spiritului la Hegel; dezvoltarea spiritului în istorie.	Prelegere interactivă	
III. Certitudinea sensibilă la Hegel: punctul de pornire al filosofiei hegeliene; obiectul certitudinii sensibile; subiectul certitudinii sensibile; percepția; conceptul simplu al lucrului; singular, particular și universal.	Prelegere interactivă	
IV. Dezvoltarea conștiinței la știință la Hegel: conceptele de forță și intelect; conștiința de sine; problema științei la Hegel; locul filosofiei în sistemul hegelian.	Prelegere interactivă	
V. De la Hegel la Marx: recapitularea sistemului hegelian; funcția contradicției în sistemul lui Hegel; Marx ca filosof.	Prelegere interactivă	
VI. Introducere în filosofia lui Marx: teoria muncii la Marx; caracterul mărții; fetișismul mărții; problema plusvalorii.	Prelegere interactivă	
VII. Marx și problema dialecticii I – Tinerii Hegelieni: Importanța mișcării tinerilor hegelieni în formarea filosofiei marxiene	Prelegere interactivă	
VIII. Marx și problema dialecticii II – economia: utilizarea dialecticii în economie la Marx; critica economiei politice clasice; problema reproducerii sociale; circulația și acumularea capitalului; ideologia ca produs al ordinii sociale; problematica rupturii metabolice la Marx	Prelegere interactivă	
IX. Marx și problema dialecticii III – istoria: aplicarea dialecticii la istorie; importanța reproducerii sociale în istorie; tranziția între epoci și moduri de producție; cele două teorii ale istoriei la Marx; teoria revoluției	Prelegere interactivă	
X. Nietzsche ca filosof (post-)kantian – Schopenhauer și postkantianismul	Prelegere interactivă	
XI. Metoda filosofică a lui Friedrich Nietzsche: problema adevărului și falsității în sens extra-moral; măștile și dramatismul conceptelor; funcția aforismului în filosofia lui Nietzsche; problema perspectivei și a evaluării;	Prelegere interactivă	

metoda genealogică.		
XII. Teoria nietzscheană a forțelor și voinței: teoria nietzscheană a forțelor active și reactive; moralitatea stăpânilor și sclavilor; conceptul voinței; problema resentimentului; problema eternei reîntoarceri; voința de putere	Prelegere interactivă	
XIII. Nietzsche – Transvaluarea tuturor valorilor și „Marea Politică”: voința de putere în filosofia politică a lui Nietzsche; supraomul și ultimul om; problema transvaluării tuturor valorilor; „apoliticul” și „marea politică” în gândirea lui Nietzsche; instrumentele analizei culturii și politicii.	Prelegere interactivă	
XIV. Curs recapitulativ	Discuție	

Bibliografie

Arthur Schopenhauer – *Despre împătrita rădăcină a principiului rațiunii suficiente*, Editura Humanitas, București, 2008.

Arthur Schopenhauer – *Lumea ca Voință și Reprezentare* vol. 1,2, Editura Humanitas, București, 2012.

Béatrice Longuenesse – *Hegel's critique of metaphysics*. Cambridge University Press, 2007.

Beverley Best – *The automatic fetish: the law of value in Marx's capital*. Verso Books, 2024.

Brady Bowman – *Hegel and the metaphysics of absolute negativity*. Cambridge University Press, 2013.

Bruno Bauer, *The Jewish Question*. în *The Young Hegelians, an Anthology* (pp. 187-97), 1843.

Bruno Bauer, *The Trumpet of The Last Judgment against Hegel the Atheist and Antichrist. An Ultimatum*, trad. Lawrence Stepelevich, Edwin Mellen Press, Lewiston, 1989.

C.L.R. James – *The black jacobins: Toussaint L'Ouverture and the San Domingo revolution*. Vintage, 1989.

David McLellan, *The Young Hegelians and Karl Marx*, Macmillan Publishers, 1969.

David Strauss, *The Life of Jesus, Critically Examined*, trad. George Eliot, Swan Sonnenschein & Co, Londra, 1902.

Dieter Henrich – *Between Kant and Hegel: lectures on German idealism*. Harvard University Press, 2008.

Douglas Moggach, *The Philosophy and Politics of Bruno Bauer*, Cambridge University Press, 2003.

Ernest Mandel – *Late capitalism*. Verso Books, 2024.

Francesca Cauchi, *Zarathustra's Moral Tyranny – Specters of Kant, Hegel and Feuerbach*, Edinburgh University Press, 2022.

Franco Cirulli – *Hegel's Critique of Essence: A Reading of the Wesenlogic*. Routledge, 2013.

Fred Moseley – *Marx's theory of value in chapter 1 of Capital: a critique of Heinrich's value-form interpretation*. Springer Nature, 2023.

Fred Moseley, Tony Smith (coord.) – *Marx's Capital and Hegel's Logic: A Reexamination*, Haymarket Books, 2015.

Frédéric Monferrand – *La nature du capital. Politique et ontologie chez le jeune Marx*, Éditions Amsterdam, 2024.

Fredric Jameson – *Valences of the Dialectic*. Verso books, 2020.

Friedrich Nietzsche – *Amurgul idolilor, sau Cum se filozofează cu ciocanul*, trad. Alexandru Al. Șahighian, Editura Humanitas, București, 2022.

Friedrich Nietzsche – *Despre Genealogia Moralei*, trad. Janina Ianoși, Horia Stanca, editura Echinox, Cluj, 1993.

Friedrich Nietzsche – *Așa Grăit-a Zarathustra*, trad. Ștefan Aug. Doinaș, editura Humanitas, București, 2000.

Friedrich Nietzsche – *Antichristul*, trad. Vasile Muscă, Biblioteca Apostrof, 1998.

Friedrich Nietzsche – *Dincolo de Bine și de Rău*, trad. Francisc Grunberg, Editura Humanitas, București, 2011.

Friedrich Nietzsche – *Opere complete* vol. 2, trad. Simion Dănilă, Editura Hestia, Timișoara, 1998.

Friedrich Nietzsche – *Știința voioasă*, trad. Liana Micescu și Simion Dănilă, Editura Humanitas, București, 2022.

Friedrich Nietzsche – *Voința de putere. Încercare de transmutare a tuturor valorilor*, trad. Claudiu Baci, Editura Aion, Oradea, 1999.

G.W.F. Hegel – *Fenomenologia Spiritului*, trad. Virgil Bogdan. IRI, București. 2000.

G.W.F. Hegel, *Prelegeri de filosofie a religiei*, trad. D.D. Roșca, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1969.

George Bondor, *Dansul Măștilor. Nietzsche și filosofia interpretării*, Editura Spandugino, București, 2020.

Gilles Deleuze, *Nietzsche și filosofia*, trad. Bogdan Ghiu, Editura Ideea Europeană, București, 2005.

Guy Debord – *Societatea spectacolului*, trad. Cristina Săvoiu, RAO, 2011.

Harold Mah, *The End of Philosophy, the Origin of "Ideology"*. Karl Marx and the Crisis of the Young Hegelians, University of California Press, 1987.

Henri Lefebvre – *Hegel, Marx, Nietzsche: Or the realm of shadows*. Verso Books, 2020.

Henry Siltan Harris – *Hegel's Ladder: Volume I: The Pilgrimage of Reason. Volume II: The Odyssey of Spirit*. Hackett Publishing, 1997.

Hiroshi Uchida – *Marx's Grundrisse and Hegel's Logic*, Routledge, 2016.

Horace B. Davis – *Toward a Marxist Theory of Nationalism*, Monthly Review Press, 1978.

Isabelle Garo – *Marx, une critique de la philosophie*, Les éditions sociales, Paris, 2023.

Karl Löwith – *De la Hegel la Nietzsche. Ruptura revoluționară în gândirea secolului al nouăsprezecelea*, trad. Maria-Magdalena Anghelescu, Editura Tact, Cluj, 2013.

Karl Marx – *Capitalul* vol. 1 (Karl Marx, Friedrich Engels, *Opere*, vol. 23, 1966, Editura Politică).

Karl Marx, *Bazele criticii economiei politice*, Volumul 1 (1972), Volumul 2 (1974), Editura Politică, București

Karl Marx, Friedrich Engels, *Opere* vol. 1, 2, 3, 7, 8, 19, 21, 24, 25-I, Editura Politică, București.

Keith Ansell-Pearson (coord.) – *Nietzsche and Political Thought*, Bloomsbury Publishing, 2013.

Kojin Karatani – *The structure of world history: From modes of production to modes of exchange*. Duke University Press, 2014.

Kozo Uno – *Principles of political economy: Theory of a purely capitalist society*, Harvester Press, Sussex, 1980.

Lawrence Stepelevich, *The Young Hegelians. An Anthology*, Cambridge University Press, 1983.

Leopoldina Fortunati – *The Arcana of reproduction: Housewives, prostitutes, workers and capital*. Verso Books, 2025.

Louis Althusser – *Citindu-l pe Marx*, trad. Adina Gabriela Apostol, Pavel Apostol, Maria Alexe, Editura Politică, București, 1970.

Ludwig Feuerbach, *Esența creștinismului*, trad. Petre Drăghici, Radu Stoichiță, Editura Științifică, București, 1961.

Martin Heidegger – *Metafizica lui Nietzsche*, trad. Ionel Zamfir, Cătălin Cioabă, Humanitas, București, 2005.

Max Stirner, *The Ego and its Own*, trad. David Leopold, Cambridge University Press, 1995.

Michael Heinrich – *An introduction to the three volumes of Karl Marx's Capital*. NYU Press, 2012.

Michael Heinrich – *How to read Marx's Capital: commentary and explanations on the beginning chapters*. NYU Press, 2021.

Michel Foucault – *Theatrum Philosophicum. Studii, eseuri, interviuri (1963-1984)*, trad. Bogdan Ghiu, Ciprian Mihali, Emilian Cioc, Sebastian Blaga, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001.

Moishe Postone – *Istorie și Heteronomie. Eseuri critice*, trad. Veronica Lazăr, Editura Tact, Cluj, 2016.

Moishe Postone – *Time, labor, and social domination: A reinterpretation of Marx's critical theory*. Cambridge University Press, 1993.

Moses Hess, *The Holy History of Mankind and Other Writings*, trad. ,Cambridge University Press, 2004.

R. Kevin Hill – *Nietzsche's Critiques. The Kantian Foundations of His Thought*, Oxford University Press, 2003.

Ray Brassier – *Nihil Unbound: Enlightenment and Extinction*. Palgrave Macmillan, 2007.

Riccardo Bellofiore, Guido Starosta, Peter Thomas (coord.) – *In Marx's Laboratory. Critical Interpretations of the Grundrisse*. Boston: Brill. 2013.

Robert B. Brandom – *A spirit of trust: A reading of Hegel's phenomenology*. Harvard University Press, 2019.

Rosa Luxemburg – *The Complete Works of Rosa Luxemburg*, vol II, trad. Nicholas Gray, George Shriver, Verso, 2016.

Rudiger Safranski, *Nietzsche – A Philosophical Biography*, trad. Shelley Frisch, Granta Books, Londra, 2002.

Silvia Frederici – *Caliban și Vrajitoarea. Femeile, corpul și acumularea primitivă*, Editura Hecate, București, 2016.

Stephen Houlgate – *The opening of Hegel's logic: from being to infinity*. Purdue University Press, 2006.

Stephen Houlgate – *An Introduction to Hegel. Freedom, Truth and History*, Blackwell Publishing, Oxford, 2005.

Theodor W. Adorno – *Against epistemology: A metacritique*. John Wiley & Sons, 2014.

Theodor W. Adorno – *Ontology and dialectics: 1960-61*. John Wiley & Sons, 2018.

Thomas T. Sekine – *An Outline of the Dialectic of Capital*, vol. 1, 2, Palgrave Macmillan, 1997.

Utsa Patnaik, Prabhat Patnaik – *Capital and Imperialism Theory, History, and the Present*, Monthly Review Press, 2021.

Zvi Rosen, Bruno Bauer and Karl Marx. *The influence of Bruno Bauer on Marx's Thought*, Martinus Nijhoff, Haga, 1977.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
I. Hegel – Fenomenologia Spiritului	Analiza de text, discuție, dezbateri	
II. Hegel – Fenomenologia Spiritului	Analiza de text, discuție, dezbateri	
III. Hegel – Fenomenologia Spiritului	Analiza de text, discuție, dezbateri	
IV. Hegel – Fenomenologia Spiritului	Analiza de text, discuție, dezbateri	
V. Marx – Capitalul	Analiza de text, discuție, dezbateri	
VI. Marx – Capitalul	Analiza de text, discuție, dezbateri	
VII. Marx – Capitalul	Analiza de text, discuție, dezbateri	
VIII. Marx – Capitalul	Analiza de text, discuție, dezbateri	
IX. Nietzsche – Genealogia Moralei	Analiza de text, discuție, dezbateri	
X. Nietzsche – Genealogia Moralei	Analiza de text, discuție, dezbateri	

XI. Nietzsche – Genealogia Moralei	Analiza de text, discuție, dezbateri	
XII. Nietzsche – Așa Grăit-a Zarathustra	Analiza de text, discuție, dezbateri	
XIII. Colocviu	Prezentare, discuție, dezbateri	
XIV. Colocviu	Prezentare, discuție, dezbateri	
Bibliografie: G.W.F. Hegel – <i>Fenomenologia Spiritului</i> , trad. Virgil Bogdan. IRI, București. 2000. Karl Marx – <i>Capitalul</i> vol. 1 (Karl Marx, Friedrich Engels, <i>Opere</i> , vol. 23, 1966, Editura Politică). Friedrich Nietzsche – <i>Despre Genealogia Moralei</i> , trad. Janina Ianoși, Horia Stanca, editura Echinoc, Cluj, 1993. Friedrich Nietzsche – <i>Așa Grăit-a Zarathustra</i> , trad. Ștefan Aug. Doinaș, editura Humanitas, București, 2000.		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare	9.2 Metode de evaluare	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	înțelegerea problematicei abordate, însușirea și utilizarea cunoștințelor predate	Examen scris pe baza unor subiecte anunțate și a bibliografiei corespunzătoare	70%
9.5 Seminar/laborator	Participarea activă la discuții	Evaluare continuă pe baza intervențiilor pe parcursul seminariilor	15%
	Capacitatea de a utiliza cunoștințele dobândite	Prezentarea unui fragment studiat la un colocviu și susținerea ideilor în dezbateri	15%
9.6 Standard minim de promovare			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	☐	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						
								
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
								Nu se aplică nici o etichetă
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒

Data completării:

20.04.2026

Semnătura titularului de curs

Prof. dr. Ion Copoeru

Semnătura titularului de seminar

Prof. dr. Ion Copoeru

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament